

246332

ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติการจัดการทางการแพทย์สำหรับ
ผู้ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลบ้านโฮ่ง
จังหวัดลำพูน

สกวรัตน์ ต่ายทอง

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตุลาคม 2554

600250898

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

246332

ประสิทธิภาพของการใช้แนวปฏิบัติการจัดการทางการแพทย์สำหรับ
ผู้ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลบ้านโฮ่ง
จังหวัดลำพูน

สกวรัตน์ ต่ายทอง

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตุลาคม 2554

ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติการจัดการทางการแพทย์สำหรับ
ผู้ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

สกวรัตน์ ค่ายทอง

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

..... ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประทุม สร้อยวงค์

..... กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิกุล นันทชัยพันธ์

..... กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัทธมน วุฒานนท์

..... กรรมการ

นางสุภาทิพย์ เรือนแสน

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิกุล นันทชัยพันธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัทธมน วุฒานนท์

25 ตุลาคม 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่เป็นอย่างดี
 ยิงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิกุล นันทชัยพันธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัทธมน วุฒานนท์
 อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า ให้ความรู้ คำปรึกษา
 ประสพการณ์และให้คำชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาในครั้งนี้ ตลอดจนให้กำลังใจ
 และสนับสนุนการดำเนินการแก่ผู้ศึกษาตลอดมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งใจในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง
 จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้แก่ผู้ศึกษาได้
 นำไปใช้พัฒนาตนเอง ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่
 ใช้ในการศึกษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือให้มีความ
 สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลบ้านไธสง หัวหน้าพยาบาล หัวหน้างาน
 อุบัติเหตุและฉุกเฉิน รวมถึงเพื่อนร่วมงานที่รักทุกคน หัวหน้างานผู้ป่วยนอก ที่กรุณาสับสนุนให้ผู้
 ศึกษาได้ศึกษาต่อ และให้โอกาสในการดำเนินการค้นคว้าแบบอิสระในหน่วยงาน ขอขอบคุณพยาบาล
 คลินิกโรคไม่ติดต่อเรื้อรังทุกท่านและบุคลากรทางการพยาบาลในทุกๆหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือ
 ในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่ให้ความรัก และคอยให้
 กำลังใจแก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ผู้ร่วมเรียนสาขาวิชาการพยาบาล
 ผู้ใหญ่ทุกคนที่ได้ร่วมแบ่งปันประสบการณ์ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนบรรลุความสำเร็จที่
 มุ่งหวัง คุณความดีและประโยชน์อันเกิดจากการทำการศึกษาครั้งนี้บังเกิดแด่บุพการี คณาจารย์
 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงทุกท่าน

สกวารัตน์ ด้ายทอง

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ประสิทธิภาพของการใช้แนวปฏิบัติการจัดการทางการแพทย์
สำหรับผู้ที่เป็โรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลบ้านไธ้
จังหวัดลำพูน

ผู้เขียน นางสาวรัตน์ ค่ายทอง

ปริญญา วิทยาลัยการศึกษาด้านการพยาบาล (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิบูล นันทชัยพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทมน วุฒานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

246332

โรคความดันโลหิตสูงเป็นโรคเรื้อรังที่มีภาวะแทรกซ้อนรุนแรง โรคนี้ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง
ในระบบสุขภาพ การจัดการทางการแพทย์ที่ดีมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อเพิ่มพูนความสามารถของ
บุคคลให้มีชีวิตอยู่กับโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติการจัดการทางการแพทย์สำหรับผู้ที่เป็โรคความดันโลหิตสูง
ณ โรงพยาบาลบ้านไธ้ จังหวัดลำพูน แนวปฏิบัติพัฒนาโดย สุภาทิพย์ เรือนแสน และสกาวัฒน์
ค่ายทอง (2551) จากแนวปฏิบัติการจัดการทางการแพทย์สำหรับโรคความดันโลหิตสูงโดยมูลนิธิ
โรคหัวใจและโรคหลอดเลือดสมองแห่งออนตาริโอและสมาคมพยาบาลแห่งออนตาริโอ (2005)
ร่วมกับหลักฐานเชิงประจักษ์ของการปฏิบัติที่เป็นเลิศในประเทศไทย ผู้ร่วมการศึกษาประกอบด้วย
ผู้ที่เป็โรคความดันโลหิตสูงจำนวน 300 คนที่มาใช้บริการในคลินิกโรคความดันโลหิตสูง ณ
แผนกผู้ป่วยนอก แบ่งเป็นผู้มาใช้บริการก่อนมีการใช้แนวปฏิบัติ 180 คน และหลังการใช้แนว
ปฏิบัติ 120 คน กระบวนการใช้แนวปฏิบัติเป็นไปตามกรอบแนวคิดที่เสนอโดยสกาวัฒน์
ค่ายทองและการแพทย์แห่งชาติ (NHMRC, 1999) ของประเทศออสเตรเลีย ประเมินผลลัพธ์จาก
คำร้อยละของผู้ที่มีการปฏิบัติตัวถูกต้องและสม่ำเสมอ และร้อยละของผู้ที่ควบคุมความดันโลหิตได้
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาแสดงถึงประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละของผู้ที่มีการปฏิบัติตัวถูกต้องและสม่ำเสมอระดับดีในกลุ่มผู้ร่วมการศึกษา ที่มารับบริการก่อนการใช้แนวปฏิบัติเท่ากับ 75.00 ในขณะที่กลุ่มที่มารับบริการภายหลังการใช้แนวปฏิบัติ มีร้อยละ 85.00
2. ร้อยละของผู้ที่ควบคุมความดันโลหิตได้ในกลุ่มผู้ร่วมการศึกษาที่มารับบริการก่อนการใช้แนวปฏิบัติเท่ากับ 46.16 ในขณะที่กลุ่มที่มารับบริการภายหลังการใช้แนวปฏิบัติ มีร้อยละ 85.83

ผลการศึกษาครั้งนี้ยืนยันประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติการจัดการทางการแพทย์สำหรับผู้ที่เป็โรคความดันโลหิตสูงในโรงพยาบาลชุมชนแห่งหนึ่ง ผู้ศึกษาได้เสนอแนะให้มีการนำแนวปฏิบัติไปใช้ ในโรงพยาบาลอื่นๆ และควรเป็นการใช้ในระยะยาวเพื่อทดสอบความยั่งยืนของผลลัพธ์

Independent Study Title Effectiveness of Implementing Nursing Management Guidelines
for Persons with Hypertension at Ban Hong Hospital, Lamphun
Province

Author Mrs. Sakaorat Taithong

Degree Master of Nursing Science (Adult Nursing)

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Pikul Nantachaipan Advisor

Assistant Professor Dr. Nuttamon Vuttanon Co-advisor

ABSTRACT

246332

Hypertension is a chronic disease with serious complications. This disease causes high costs in the health system. Good nursing management is needed in order to enhance the ability of persons to live with the disease effectively. This operational research aimed to study the effectiveness of implementing the nursing management guidelines for persons with hypertension (NMGH) at Ban Hong hospital, Lamphun province. The NMGH were developed by Raunsan and Taithong (2008) based on the nursing management guidelines for hypertension developed by the Heart and Stroke Foundation of Ontario and Registered Nurses' Association of Ontario (2005) and existing evidence of best practice in Thailand. The study participants consisted of 300 persons with hypertension who visited the hypertension clinic at out-patient department, 180 before and 120 after the implementation of the NMGH. The process of implementing the guidelines was based on the framework proposed by the National Health and Medical Research Council (NHMRC, 1999) of Australia. The outcomes were evaluated by percentage of persons who performed regular good health behaviors and those who achieved blood pressure control. Data were analyzed by using descriptive statistics.

The results of the study demonstrated the effectiveness of guidelines implementation as follows.

1. The percentage of persons who performed regular good health behaviors among the study participants receiving service before implementing the guidelines was 75.00 while the percentage among those receiving service after implementing the guidelines was 85.00

2. The percentage of persons who controlled blood pressure among the study participants receiving service before implementing the guidelines was 46.16 while the percentage among those receiving service after implementing the guidelines was 85.83

The findings of this study confirm the effectiveness of implementing the NMGH in a community hospital. The study recommends using the guidelines in other hospitals and implementation should be done in longer periods of time in order to test the sustainability of outcomes.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
คำถามการศึกษา	5
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
โรคความดันโลหิตสูง	8
การจัดการทางการแพทย์สำหรับผู้ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง	20
แนวปฏิบัติการจัดการทางการแพทย์สำหรับผู้ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง	21
ผลลัพธ์ของการใช้แนวปฏิบัติทางการแพทย์สำหรับผู้ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง	25
การใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกและการประเมินผลลัพธ์	27
กรอบแนวคิดในการศึกษา	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	32
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	33
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	34
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	35
ขั้นตอนและวิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
การอภิปรายผล	47
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	51
สรุปผลการศึกษา	51
ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้	52
ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป	53
เอกสารอ้างอิง	54
ภาคผนวก	58
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการวิจัย	59
ภาคผนวก ข เอกสารพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	60
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	69
ภาคผนวก ง เอกสารและคู่มือการดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง	71
ภาคผนวก จ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	85
ประวัติผู้เขียน	86

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4-1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างก่อนการใช้แนวปฏิบัติและกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและสิทธิในการรักษาพยาบาล	41
4-2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างก่อนการใช้แนวปฏิบัติและกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติ จำแนกตามระยะเวลาที่เป็น โรคความดันโลหิตสูงและการมีโรคแทรกซ้อนหรือมีโรคร่วม	43
4-3 คะแนนการปฏิบัติตัวอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอของกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการ ก่อนการใช้แนวปฏิบัติและกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติ	44
4-4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โรคความดันโลหิตสูงที่มารับบริการก่อนการใช้แนวปฏิบัติ และกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติ จำแนกตามความสามารถ การควบคุมความดันโลหิต	46

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
4-1	กราฟแสดงสัดส่วนผู้ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงที่มีการปฏิบัติตัวอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ ($\geq$ ร้อยละ 80) เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มารับบริการก่อนการใช้นโยบายปฏิบัติกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติ	45
4-2	กราฟแสดงสัดส่วนผู้ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมความดันโลหิตได้ตามเป้าหมาย เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มารับบริการก่อนการใช้นโยบายปฏิบัติกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติ	47